

INTERVIEW Zaanse Xantha-Iris Vorst illustreert kinderboeken

'Geen vetpot, wel een ongelooflijk leuk beroep'

Keigoed, of bijna. Dat is de titel van een internationaal prijswinnend kinderboek. De Zaanse Xantha-Iris Vorst verzorgde de illustraties. „De kinder- en schoolboeken zijn geen vetpot, maar dit is wel het leukste beroep dat er is.”

Frans van den Berg
frans.van.den.berg@mediahuis.nl

Zaandam ■ Een boodschappentas vol spullen en een grote map heeft ze meegenomen voor het gesprek in de Bieb aan de Westzijde in Zaandam. „Het is niet even anders. Mijn huis in Zaandam heb ik net verkocht en mijn atelier in Den IJp heb ik niet meer. Ik logeer momenteel, maar hoop bij mijn moeder in Den IJp weer een atelier te kunnen inrichten”, verontschuldigt ze zich. Maar de bibliotheek is wel een passende omgeving: in de rekken staan ook werken van haar. Het boek 'Keigoed, of bijna' is de meest recente uitgave waar ze aan heeft gewerkt. Auteur Arno Bohlmeijer won een internationale prijs voor het Engelstalige verhaal, waarna hij het heeft herschreven in het Nederlands. Om het daarna als boek, voor kinderen vanaf negen jaar, te kunnen uitgeven moest er natuurlijk een omslag komen en illustraties binnenvoeren.

Xantha-Iris Vorst werd gekozen door de auteur en de uitgever. „Ik heb het verhaal gelezen en leverde

daarna mijn schetsen in. De uitgever wilde naast de omslag ook per hoofdstuk een paginavullende illustratie in kleur. Daarnaast heb ik in zwart-wit tekeningen gemaakt die als strooigoed zijn gebruikt. Bij de tekeningen zorg ik voor voldoende afwisseling. Ik kijk ook bij welke scène het beste een tekening past en welke sfeer daarbij hoort.”

Geen contact

Met Arno Bohlmeijer had ze in 2002 al eens samengewerkt. Dat was haar allereerste prentenboek. Overigens is samenwerking een groot woord. De meeste uitgeverij houden schrijvers en illustratoren liever uit elkaar. Ook Xantha-Iris werkt zo het prettigste. De hoofdpersoon in het verhaal heet Musje en dat is een meisje. In het verleden heeft Bohlmeijer al drie boeken rond Musje gemaakt. „Ik heb daar bewust niet naar gekeken. Ik heb het nieuwe verhaal gelezen en maak daar mijn eigen beeld bij. Ik wil me niet laten beïnvloeden door de auteur. Het is mijn interpretatie van het verhaal. Het beeld dat het bij mij oproept. Met Bohlmeijer heb ik zelf geen contact gehad.”

Uiteraard komen er wel eens opmerkingen van een auteur en de uitgever. „Zo had ik bij een ander boek een boerderij getekend zoals we die in Noord-Holland kennen. Maar die schrijfster kwam uit Friesland en had liever een Friese boerderij. Ik had daar helemaal niet bij stilgestaan, maar ik heb het niet aangepast.”

Monet

Voor het winnende kinderboek leverde ze dus de illustraties aan, net als in 2014 voor het boek 'De schatkaart van Monet' waarin de Zaanse periode van Monet centraal staat. Voor een andere uitgever maakt ze illustraties voor schoolboeken. Maar het leukste vindt ze toch de prentenboeken. Ze laat er enkele zien. Natuurlijk is dat voor haar het leukste, want de tekeningen vormen op iedere pagina de hoofdmoot. In een hoekje staat dan

nog een blokje tekst. „De tekeningen zijn daarin bepalend voor de sfeer en het uiterlijk van de hoofdrolspelers. Dat zijn echt mijn verbeeldingen”, legt ze trots uit. Het is altijd een combinatie van schilderen en tekenen, met veel zachte kleuren.

Animatie

Er dient zich al weer een nieuw project aan, waarmee ze helemaal losgaat. Uit een groot blik haalt ze drie poppetjes, die zorgvuldig in plastic zijn verpakt. Een mol, stekelvarken en een muis. Een slee komt ook nog op tafel. „Dit is voor een nieuw project dat ik met de schoolboekenuitgever doe. Een prentenboek voor de kerst, dat in december naar de scholen gaat. Ik heb nu eens geen tekeningen gemaakt, maar poppetjes. Het wordt animatie. Die poppetjes zijn van animatieklei, zodat je ook voorzichtig nog armen en benen kan bewegen. De voeten zijn van gewone klei, met daarin magneetjes zodat ik de poppetjes overal kan neerzetten in de decors als op een tak.”

Voor dat kerstverhaal bouwt ze drie sets zoals het hof van de mol en een feestzaal. De poppetjes worden daarin geplaatst, waarna ze steeds foto's maakt. Dat moet genoeg beeld opleveren voor het boek. Bij het maken van de foto's moet ze nog wel ruimte vrijhouden voor een klein blokje tekst. „Het wordt een prachtig project, maar levert veel meer werk op dan ik vooraf dacht. Illustreren is sowieso geen vetpot. De concurrentie is groot in Nederland en de oplages niet al te hoog. Maar het is wel een ontzettend leuk beroep.”

Kunstmarkt

Om financieel rond te komen heeft ze nog haar vrije werk. Tekeningen van dieren en landschappen. Werken die ze in het zomerseizoen verkoopt op de zondagse kunstmarkt op het Spui in Amsterdam. „Dat is niet alleen goed voor de verkoop, maar het is vooral leuk om met mensen in contact te ko-

Xantha-Iris Vorst met door haar geïllustreerde boeken.

FOTO WIM EGAS

„Ik wil me niet laten beïnvloeden door de auteur. Het is mijn interpretatie van het verhaal

men. Regelmatig zijn het toeristen die werk van mij kopen. Het Spui is echt een topplek.” Dat ze haar werk ondertekent met XIV, levert soms verwarring op. Dan denken kopers dat het het 14de werk is, maar XIV staat simpelweg voor Xantha-Iris Vorst.

Behangpapier

Bijna hadden haar tekeningen op behangpapier gestaan. In 2021 won

ze de publieksprijs met een behang dat ze voor de wc had gemaakt. „Bij rijke mensen werd vroeger behang beschilderd. Het leek mij leuk om nu eens behang te ontwerpen voor de wc in gewone huizen. De publieksjury koos mij, maar een expositie in het Westfries Museum in Hoorn liep door corona in het honderd. Het behang hangt nu bij een vriendin in de wc. Misschien moet ik nog eens met behangma-

kers gaan praten, als ik daar een keer tijd voor heb.”

De illustratrice is een druk bezet mens. Twee dagen in de week geeft ze nog steeds les op school. Na de havo op het Zaanlands Lyceum volgde ze namelijk de lerarenopleiding beeldende vorming en daarna studeerde ze als illustrator af aan de Willem de Kooning Academie in Rotterdam.

„Ik ben al die tijd blijven lesge-

ven. Niet alleen omdat het een vaste inkomstenbron is, maar ook omdat het erg leuk is. De praktijkschool in Zaandam, daarna die in Haarlem en sinds september bij de praktijkschool in Heerhugowaard. Dat zijn kinderen die moeite hebben met leren en/of gedrag. Juist deze kinderen vinden mijn lessen heel leuk. Ze werken liever met hun handen dan met een studieboek voor hun neus.”

Auteur Bohlmeijer blij met illustraties Vorst

Frans van den Berg

Zutphen ■ Arno Bohlmeijer is de eerste Nederlander die een Pen America Grant heeft gewonnen. „Een verhaal komt in me op en dan kijk ik wel voor wie het is. Voor volwassenen of kinderen.”

Bohlmeijer is wat dat betreft geen schrijver die achter zijn laptop gaat zitten en volgens een strak stramien werkt. Tot zijn pensioen was hij werkzaam in het onderwijs. Het schrijven is een hobby. „Nu ben ik veel met poëzie bezig en dat is vooral voor volwassenen. Die publiceer ik voornamelijk in tijdschriften van Amerikaanse universiteiten zoals Princeton en de University of Massachusetts. Als je daarin wordt opgenomen is dat een hele eer. Het levert geen geld op, wel naamsbekend-

heid”, legt de in Zutphen woonachtige schrijver uit.

Als schrijver lukte het hem om in Nederland al verschillende romans voor volwassenen uit te geven. Een paar romans voor tieners kwamen de laatste jaren nog van de pers rollen. Daarnaast maakte hij verschillende boeken voor kinderen zoals de serie Musje. Alsof dat niet genoeg is, heeft hij nog enkele romans in het Engels op zijn naam staan.

Manuscript

„Omdat ik al in de VS publiceerde, kon ik meedoen met de Pen America Grant. Daarbij dien je een manuscript in dat nog niet klaar is. Vanuit de hele wereld kon worden ingezonden. De jury leest het zonder te weten wie de auteur is. En toen kreeg ik in 2021 opeens een mail dat ik de prijs had gewonnen. Die mail heb

aan verschillende mensen laten zien om me ervan te overtuigen dat het toch echt zo was. Vanwege de coronamaatregelen was de prijsuitreiking helaas online. Behalve de eerste werd het ook 5.000 dollar op, bestemd om het project af te maken.”

Humor

Afmaken deed hij zeker. Eerst in het Engels. Daarna volgde een Nederlandse versie van het boek met als titel 'Keigoed, of bijna'. „Het verhaal gaat over het meisje met de naam Musje. Haar moeder is al maanden weg, waarom? Hoe krijgt ze haar terug? Musje lijkt gevangen in verlegenheid, maar dat verandert verrassend, met het avontuur van haar leven. Ze krijgt een berg moed en humor, voor grote daden en openheid”, geeft Bohlmeijer zelf als samenvatting. De jury zag het zo:

Arno Bohlmeijer.

FOTO PR

„Bohlmeijers markante en originele vertelstem is zowel teder als krachtig over een meisje dat haar weg vindt in vriendschappen, een moei-

XIV

Het soms verwarrende XIV, dat dus gewoon staat voor haar initialen, is ook de naam van de website van Xantha-Iris Vorst. Op xiv.nl is een portfolio van haar werk te vinden. Ook biedt ze er onder meer haar doeken en ansichtkaarten te koop aan. Verder is te zien wanneer ze met haar werk op de kunstmarkt op het Amsterdamse Spui staat.

lijk gezin, en een gevoel van isolatie in een soms verwarrende wereld. We werden geboeid door de kwetsbaarheid en innemende excentriciteit van Musje. In het alledaagse rondom ziet zij het buitengewone.”

Vreugde

Voordat het boek op de markt kon komen, moesten er wel illustraties en een omslag komen. Hij stelde drie namen voor aan de uitgever, die tot zijn vreugde koos voor Xantha-Iris Vorst. Met het eindresultaat is hij meer dan tevreden. Of het kinderboek ook in het buitenland gaat verschijnen is nog onzeker. „Zeker in de VS zijn uitgeverij in coronatijd overspoeld met manuscripten. Misschien is nu de tijd wel rijp. En het zou zeker ook leuk zijn wanneer dit kinderboek in andere Europese landen wordt uitgegeven.”

Drie poppetjes die ze voor haar animatie heeft gemaakt.

FOTO WIM EGAS